

УДК 811.161.2

АКТУАЛЬНІСТЬ ЗБИРАННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ ГОВІРКОВИХ НАЗВ СПОРІДНЕНОСТІ І СВОЯЦТВА

Тетяна ГРОМКО (Кіровоград, Україна)

У статті розглянуто лексику на позначення родинних зв'язків. Пропонується питальник для збирання, класифікації з метою подальшої семантичної й структурної характеристики назв спорідненості і свояцтва української діалектної мови.

Ключові слова: лексема, родинна лексика, родинні зв'язки, спорідненість, свояцтво, говірка, діалектна назва, семантика.

In the article a vocabulary denoting family ties has been considered. A questionnaire is offered for the collection and classification of such vocabulary with the aim of further semantic and structural description of the words denoting kindred and in-law relations in dialectal Ukrainian.

Key words: lexeme, vocabulary denoting family ties, kindred and in-law relations, patois, dialectal name, semantics.

Лексико-семантична група «назви спорідненості і свояцтва» (далі – НСС) час від часу привертає увагу дослідників. Адже саме вона має такі якості, що дозволяють вважати її одним з найзручніших об'єктів для аналізу. По-перше, це давність походження найменувань за спорідненістю, тобто назви осіб за родинними стосунками належать до традиційного шару лексики і пройшли довгий і складний шлях розвитку. Друга важлива ознака цієї лексико-семантичної групи – суворість системності і побудова за термінологічними закономірностями. І третя ознака групи – це широке і активне вживання її складових у мовленні будь-яким носієм мови.

Аналізовані назви неодноразово ставали об'єктом пильної уваги вчених. Проте історія їх форм і значень, стилістичні функції, ареальна варіантність тощо залишаються недостатньо дослідженими.

Так, слов'янське мовознавство репрезентує дослідження НСС на матеріалі російської [11], української мов [2]. Етимологічне трактування термінів спорідненості належить О. Трубочову [14], М. Гримичу [3]. У контрастивному плані НСС вивчалися на матеріалі російської й білоруської [6], чеської й словацької [19], російської й чеської мов [10], слов'янських та інших індоєвропейських [1], а також типологічно неспоріднених мов [12].

НСС фіксується у багатьох *етнографічних* дослідженнях, як загального характеру стосовно сімейного побуту та обрядів і традицій (Р. Чмелик) [17], так і більш вузької спрямованості (М. Маєрчик [9] та ін.).

Лінгвістичний аналіз подає незначна низка досліджень стосовно і сімейної обрядовості, і позначень спорідненості та свояцтва. Так, однією із хрестоматійних є праця А. Бурячка [2]. Діалектологія використовує культурно-історичний аспект вивчення родинних відносин.

В. Яковлева зосередила увагу на вивченні вербалізації родинних концептів в українській мовній картині світу, зокрема вона розглянула лексеми мати та батько як компоненти фразеологічних одиниць у контексті етнокультурних концептів [19], їх семантико-синтаксичні властивості тощо.

У цьому ж етнолінгвістичному ключі НСС намагається опрацювати Д. Добрусинець [4], О. Семенов, яка вказує, що такий підхід до вивчення лексики не лише «передбачає з'ясування широкого кола питань загальнофілологічного, загальнокультурного спрямування», але його слід активно залучати до навчального процесу з метою «формування умінь і навичок етнолінгвістичного аналізу літературної і говіркової лексики» [13: 60].

Проблемі вивчення лексичного складу новоствореного діалектного масиву та збереженню архаїчних і колоритних лексем давніх говірок, наприклад: В. Дроботенко – родинна лексика у говірках Донеччини [5], Л. Колеснік – у буковинських говірках [7], І. Ходикіна – говірки Північного Приазов'я [15] та ін. [16]. На жаль, тематична група НСС інших говірок (а серед них і Кіровоградщини) на сьогодні залишається ґрунтовно не вивченою. За винятком вказаних аспектів дотепер у діалектологічних студіях системні відношення в аналізованій групі не висвітлювалися. Відтак можна констатувати відсутність всеукраїнського діалектного арсеналу назв на позначення спорідненості і свояцтва, що й засвідчує актуальність цього дослідження.

Українське звичаєве право розрізняє спорідненість, що виражає стосунки між людьми, які кровно пов'язані, і свояцтво, що виражає відносини осіб, які перебувають у стосунках внаслідок одруження чоловіка і жінки з різних родин. Рід і родина – невід'ємні соціальні поняття,

фігурують у житті кожної людини, вони ввійшли в лексикон кожної мови ще з давніх часів, позначаючи низку поколінь, що походять від одного предка та групу людей, кровно споріднених (чоловік – жінка – діти та інші близькі родичі), які живуть разом.

Основною метою є з'ясування загальних і специфічних рис НСС, адже саме вони, крім того, що належать до найдавнішого пласту лексики слов'янських мов, є чи не найбільш уживаними у процесах комунікації [8: 56].

Акцентуємо, що назви спорідненості і свояцтва – не безладний набір слів, вони позначають певну систему. Їх сутність полягає у тому, що з безлічі родинних відносин вони виділяють ті, які є найнеобхіднішими. НСС виступають як альтернативи власним іменам у мікросоціумах мовців.

Слово «термін» у сполученні терміни спорідненості використовується не в суворо закріпленому за цим поняттям значенні, для якого характерна однозначність і відсутність особливого емоціонального забарвлення. У лінгвістиці воно часто використовується в найрізноманітніших значеннях. Так, за давно усталеними традиціями, говорять і про терміни спорідненості [2: 67].

Услід за Л. Ніколаєвою, під терміном спорідненості розуміємо лексичну одиницю, основним значенням якої є позначення особи за спорідненістю, нейтральну за своїм стилістичним та емоційним забарвленням [12].

Слов'янські ТС є продовженням індоєвропейської системи ТС. Вони сягають своїми джерелами різних хронологічних зрізів існування. У зв'язку з цим диференціюються загальноіндоєвропейські паралелі; паралелі, що належать до праслов'янської епохи (вони також мають індоєвропейські витоки); ТС, що відображають період самостійного розвитку слов'янських мов.

Терміни спорідненості вчені поділяють на терміни кровної спорідненості (батько, мати, син, дочка, брат, сестра, дід, баба, внук, онука, племінник, племінниця, дядько й тітка) та терміни свояцтва (наречена, наречений, чоловік, дружина, вдова, свекор, свекруха тощо) [17].

Якщо сучасна українська мова має розвинену систему родинної лексики (назви спорідненості та свояцтва), то діалектний матеріал цього пласту залишається недостатньо опрацьованим. Заслугують уваги праці як суто лінгвістичної спрямованості, так роботи суміжного дослідження – етнолінгвістичного, власне історичного тощо.

Узагальнення даної роботи плануємо застосувати для комплексного дослідження родинної лексики говірок Кіровоградщини (степових, середньонадніпрянських південно-східного наріччя і подільських південно-західного) та інших регіонів України, для з'ясування закономірностей структурної організації діалектної лексики на позначення ступенів спорідненості.

Пропонуємо прикладний питальник для збирання, класифікації з метою подальшої семантичної й структурної характеристики та ареальної потенційності НСС української діалектної мови.

I Загальна характеристика спорідненості. Основні поняття

- ᳵсім'я' сім'я, сімейство, посімейство, родина, фамілія, фамилія, челядь і т.ін.;
- ᳵпокоління, сукупність родичів однакового ступеня спорідненості' верства, коліно, рід і т.ін.;
- ᳵрід, ряд поколінь, що походять від одного предка' рід, род, родина, сім'я, сімейка, сімеечка, сімейство, сімейственість, фамілія і т.ін.;
- ᳵпрізвище' прізвище, назвисько, фамілія, хвामीлія і т.ін.;
- ᳵспорідненість' родство, родинність, сімейственість і т.ін.;
- ᳵродич' родич, рожденик, сородич, родичка, родак, рідняк, зродняк, рідний, кровний, кривний, кривняк, близький, сім'янин і т.ін.;
- ᳵродичка' родичка, родачка, кривна, кривнячка т.ін.;
- ᳵрідня' родина, рід, рідня, родичі, кривні, кровні, свої та ін.;
- ᳵріднитися, вступати в родинні зв'язки й стосунки, ставати родичами' ріднитися родичатися, родатися і т.ін.;
- ᳵспадкоємність поколінь' родовід і т.ін.;
- ᳵперелік поколінь одного роду, що встановлює походження і ступені спорідненості' родовід і т.ін.;
- ᳵтой, хто починає рід' родоначальник, родоначальниця і т.ін.

II Назви спорідненості по прямій лінії

Назви спорідненості по прямій лінії першого ступеня:

назви повної спорідненості:

‘рідний батько’ батько, тато, татко, татусь, татусьо, татуньо, татусенько, татцьо, татусик, татуньо, таточко, татунечко, татусечко, папа, отець, няньо, неньо, нянько, дядьо, дедьо і т.ін.;

звертання до батька: тату, батю, няню, неньо, неньку, лелю, дедю, апо т.ін.;

‘рідна мати’ мати, матінка, матуся, матуня, матіночка, матінонька, матусечка, матусенька, матунька, матонька, маточка, мама, мамка, неня, ненька, ненечка і т.ін.;

‘рідний син’ син, мій хлопець і т.ін.;

‘єдиний син у сім’ї’ одинак, єдинак, одинець, одинчик, їдинець т.ін.;

‘рідна донька’ дочка, донька, доня і т.ін.

‘єдина дочка у сім’ї’ одиначка, одиниця, їдиниця, одиничка т.ін.

назви неповної спорідненості:

‘нерідний батько’ батько, вітчим і т.ін.;

‘нерідна мати’ мати, мачуха і т.ін.;

‘нерідний син’ пасинок, пасерб, пасерник, синовець, пасимок, приведенник, прихідняк, нерідний син, невласний син, не мій хлопець і т.ін.;

‘нерідна донька’ пасербиця, пасербниця, приведенниця, пачірка, пачерка, падчериця, пасениця, нерідна донька, нерідна дівка, невласна дочка, невельювка і т.ін.

Назви спорідненості по прямій лінії другого ступеня:

‘рідний дід’ дід, дед, деда, дідо, дідусь, дідунь, дідусик, дідик, дідок, дідуник, дідуньо, дідунечко, дідочко, дідуга, дідуган, дідур, дідурай, дідурга, дідище, дідисько, дідора, старий і т.ін.;

‘рідна баба’ баба, бабка, бабуся, бабуня, бабця, бабушка, бабунька, бабуля, бабулька, бабера, бабега, бабище, бабища, бабиша, бабаса, бабасище, бабиця, стара і т.ін.;

‘рідний онук’ внук, онук, онука, унук і т.ін.;

‘рідна онука’ внука, внучка, онука, унука і т.ін.

Назви спорідненості по прямій лінії третього і дальших ступенів

‘рідний батько діда (баби)’ прадід, дід і т.ін.;

‘рідна мати діда (баби)’ прабаба, прабабка, прабабуся, прабабця, прабабище і т.ін.;

‘рідний син внука (онуки)’ правнук, правонук, правонука і т.ін.;

‘рідна дочка внука (онуки)’ правнук, правонук, правонука і т.ін.

Назви четвертого ступеня спорідненості по прямій лінії:

‘рідний батько прадіда (прабаби)’ прапрадід, предіт і т.ін.;

‘рідна мати прадіда (прабаби)’ прапрабаба, прапрабабуся, прапрабабця і т.ін.;

‘рідний син правнука (правнуки)’ праправнук, праправнучок і т.ін.;

‘рідна дочка правнука (правнуки)’ праправнука, праправнучка і т.ін.

III Назви спорідненості по бокових лініях

Назви першої бокової лінії спорідненості:

‘рідний брат’ брат, рідний брат і т.ін.;

‘рідна сестра’ сестра, сеструхна, сестриця, сестронька, сестриченька, сеструся, сеструня, рідна сестра, сестричка і т.ін.;

‘названа сестра’ посестра, посестрина і т.ін.;

‘рідний син брата (сестри)’ племінник, небіж, братів, братовий, сестрин і т.ін.;

‘названий брат’ побратим, побратимець, побратан, побратимко;

‘рідна дочка брата (сестри)’ племінниця, небога, братанка, сестрениця і т.ін.

Назви другої бокової лінії спорідненості:

‘рідний брат батька (матері)’ дядько, стрий, стрийко, стрик, стрико, вуй, вуйко, уйко і т.ін.;

‘дружина батькового (материного) брата’ уйна, вуйна, вуйчина, вуянка, тітка, дядина, дядна, андя, стрийна, стрина, стриянка т.ін.;

‘рідна сестра батька (матері)’ тітка, тета, тетья, тітя, тьотя, цьотка, цьоця, леля, стрийна, вуйна і т.ін.;

‘рідний син батькового (материного) брата (сестри)’ племінник, племенник, плимняник, сестринець, сестрич, сестринич, сестрінок, сестричний, непіт, непот, братан, братняк, братранець, братанич, братаник, братенік, небіж, небога, двоюрідний брат, брат у перших, брат у первих, перший брат, первий брат, стриєчмий брат, стрийчаник, стрийчиник, стричиник, стричаник, вуйчиник, вуйчаник, вуйченик, вуєчний брат, пасерб, тітчиник, тітчаник, тьотечник, тьотчаник і т.ін.;

`рідна дочка батькового (материного) брата (сестри)` племінниця, братнячка, братанна, братанка, братаниця, братаничка, пасестра, пасьостра, сестрениця, сестрянка, сестрільниця, сестрінниця, сестрівниця, сестрінка, сестрична, небога, непота, двоюрідна сестра, сестра у перших, сестра у первих, перша сестра, перва сестра, стрієчна сестра, стрійчанка, стричанка, стріянка, вуйчанка, вуєчна сестра, тітчанка і т.ін.

Назви третьої бокової лінії спорідненості:

`рідний брат діда (баби)` брат діда, брат баби, дідів брат, бабин брат, двоюрідний дід і т.ін.;

`рідна сестра діда (баби)` сестра баби, сестра діда, бабина сестра, дідова сестра, двоюрідна баба і т.ін.;

`рідний син брата (сестри) діда (баби)` двоюрідний дядько, дядько у перших, дядько у первих, двоюрідний брат батька, двоюрідний брат матері, батьків двоюрідний брат, материн двоюрідний брат і т.ін.;

`рідна дочка брата (сестри) діда (баби)` двоюрідна тітка, тітка у перших, тітка у первих, двоюрідна сестра батька, двоюрідний сестра матері, батькова двоюрідна сестра, материна двоюрідна сестра і т.ін.;

`рідний син дочки (сина) брата (сестри) діда (баби)` троюрідний брат, брат у других, брат у других, стрієчний брат у другому, стрієчний брат в другім, вуєчний брат в другім, другий вуєчному брат і т.ін.;

`рідна дочка дочки (сина) брата (сестри) діда (баби)` троюрідна сестра, сестра у других, третя сестра, стрієчна сестра і т.ін.

Назви четвертої і п'ятої бокових ліній спорідненості:

`брат прадіда (прабаби) або прапрадіда (прапрабаби)` старший дядя, найстарший дядько, працядя, старший стрій, найстарший стрій, найстарший вуй, брат у третіх (четвертих), чотириюрідний брат і т.ін.;

`сестра прадіда (прабаби) або прапрадіда (прапрабаби)` старша тьотя, найстарша тітка, пратетка, сестра у третіх (четвертих), чотириюрідна сестра і т.ін.

Назви свояцтва

`чоловік, голова сім'ї й господарства` чоловік, чоловіченько, чоловічище, чолов'яга, чоловічисько, хлоп, муж, мужик, мужичок, муженьок, муженько, супруг, хазяїн, газда, газда, господар, домівник, малжонок, ладо, старий і т.ін.;

`жінка` господиня, газдиня, газдиня, господарка, домашка, латочниця, хазайка і т.ін.;

`мачуха` мачуха, немати, матірма і т.ін.;

`вітчим` вітчим, отчим і т.ін.;

`дитина` дитина, дітина, дітвак, дитя, дзетко, дитинина, дитинча, шкабарча і т.ін.;

`хлопець, особа чоловічої статі, що досягла статевої зрілості` хлопець, хлопчак, хлопчук і т.ін.;

`парубок, молодий неодружений чоловік, юнак` парубок, парубець, парубчина, молодець, молодик, хлопець, парень, челядин, легінь, шугай і т.ін.;

`дівчина, особа жіночої статі, що досягла статевої зрілості` дівчина, дівка, дівчук, дівчачура і т.ін.;

`дівчина шлюбного віку` відданиця, княгиня, клягиня і т.ін.;

`позашлюбна дитина – хлопець` байстрюк, байштер, жировик, вилупок, букарт, бандер, бенькарт, знайдух, найдух, найдук, знайда, копил, копилець, копов, кропивник, покропивник, купцюх, хойшій, лагерча і т.ін.;

`позашлюбна дитина – дівчина` байстрючка, жировичка, копилка, копилиця, кропивниця, лагерча і т.ін.;

`усиновлений хлопець` годований, годованець, годованик, вигодованик, коханик, знайда, найда, найдух, синовець, приймич, приймак, покидьок, підкидьок, невелів і т.ін.;

`усиновлена дівчина` годована, годованка, годованиця, вигодованка, коханка, коханиця, знайда, найда, найдуха, найдушка, приймичка, невелювка і т.ін.;

`близнята` близнята, близнюки, двійня, двійнята, двойняжки, пунета і т.ін.;

`близня` близня, близнятко, двійня, одне і т.ін.;

`близнюк-хлопець` близняк, близнюк і т.ін.;

`близнюк-дівчина` близнючка і т.ін.

Назви, що виражають відносини свояцтва між чоловіком і дружиною та її родичами:

`чоловік дочки` зять, зятьок, зятченко, зятець, зятуньо, зятько, зятище, зятьсьько, зятуха, доччин чоловік, чоловік дочки і т.ін.;

‘зять, що живе у батьків своєї дружини’ приймак, приймака, приймит, приймич, приймачище, привалень і т.ін.;

‘чоловік сестри’ сестрин чоловік, сестри чоловік, зять, зятьок, зятечко, зятець, зятуньо, зятько, зятище, зятьсько, зятуха, зеть, швагер і т.ін.;

‘батько дружини’ тесь, тисть, тестонько, тестойко, тестенько, тещечко, тесьок, тещ, тещьо, тещочок, тестік, тещисько, тещиско, тещюра, тещюга, жінчин батько, батько жінки, свекор, старий і т.ін.;

‘мати дружини’ теща, тесья, тища, тещьова, жінчина мати, мати жінки, свекра, свекруха, стара, тещенька, тещонька, тещечка, тешище, тешисько і т.ін.;

‘брат дружини’ шурин, шуряк, шурак, шурей, шуринець, шурячок, шураченько, швагер, швагір, швагро, швагерко, швагерок, швагрик, швагрище, швагрисько, шовгор, сябер, свояк, жінчин брат, брат жінки і т.ін.;

‘сестра дружини’ жінчина сестра, сестра жінки, свість, свістя, свістка, свістонька, свещенька, світилка, своячка, своякиня, своячечка, своячниця, своячениця, своякиня, швагрова, швагерка, швагрина, швагогриня, швагрина, шовгорина і т.ін.

Назви, що виражають відносини свояцтва між дружиною і чоловіком та його родичами:

‘дружина’ жінка, жона, жонище, жонка, жонуха, жіночка, жінонька, жінойка, жінчище, женочка, дружина, баба, кобіта, супруга і т.ін.;

‘синова дружина’ невіста, невістка, невіска, нивістка, невістиця, невістьоха, невіхна, синова, синиха, синувка, синухна, синова жінка, жінка сина, сноха, молодайка і т.ін.;

‘братова дружина’ братова, братиха, братовиха, братиця, братухна, невістка, братова жінка, жінка брата, шовгорина і т.ін.;

‘чоловіків батько’ свекор, свекронько, свекорко, свекорчик, свекруньо, свекрище, свекряга, свекрок, свикрок, свикруньо, чоловіків батько, батько чоловіка, тесь, старий і т.ін.;

‘чоловікова мати’ свекруха, свекра, свекрушка, свекрушечка, свекрушенька, свекроха, свекрівонька, свекрухенька, свекруня, свекровця, свекрунейка, свекрухна, свекрище, свекрушище, свекрушисько, стара, чоловікова мати, мати чоловіка, мама, теща і т.ін.;

‘чоловіків брат’ брат чоловіка, чоловіків брат, брат чоловіків, дівер, діверок, діверок, діверенько, дівич, шурин, швагер, шовгор, свояк і т.ін.;

‘чоловікова сестра’ сестра чоловіка, чоловікова сестра, зовиця, зоввиця, зовиченька, зовична, зовичечка, золовиця, золовка, діверівна, швагрова, шовгорина, шовгориня і т.ін.

Назви, що виражають відносини свояцтва між батьками одружених, між зятьми та між невістками:

‘батько зятя, невістки’ сват, сватач, сватик, сваток, сватонько, сватечко, сваточко, сваточенько, сватуню і т.ін.;

‘батько синовій жінки’ невістчин батько, батько доччиного чоловіка, зятів батько і т.ін.;

‘мати зятя, невістки’ сваха, сванька, мати жінки сина, невістчина мати, зятева мати, доччиного чоловіка мати, сватова, свашка, свашечка, свашенька, сваня, сванька, свася, свасюня, свахонька, свахуненька, свашуня, сваненька, сванечка, сванютка, свашище, свашисько і т.ін.;

‘чоловік сестри’ шурин, шуринець, швагер, зять і т.ін.;

‘чоловік сестри дружини (чоловіка)’ свояк, швагер, швагро, шовгор, чоловік сестри чоловіка, чоловік зовиці, чоловік сестри жінки, чоловік жінчиної сестри і т.ін.;

‘дружина чоловікового брата’ жінка чоловікового брата, діверова жінка, ятрівка, ятровка, ятроха, ятруха, ятрівна, ятрівочка, ятрівонька, ятроха, ятрушенька, діверка і т.ін.;

‘дружина брата дружини’ своячка, своячениця, швагрова, швагрова жінка, шуринова жінка, жінчиного брата жінка і т.ін.;

‘дружина дівера’ діверка і т.ін.;

Назви пов’язані із хрестинами:

‘хрещений батько’ хрещений, нанашко, батько, батечко, татусь, татко, тотайко, нейко і т.ін.;

‘хрещена мати’ хрещена, мамка, матка, маточка, матінка, матуся, нанашка, нанашкуля, тотайка і т.ін.;

‘хрещеник’ хрещеник, хресник, похресник, покресник, хресний, хресновець, фін, фіїн, філін і т.ін.;

‘хрещениця’ хрещениця, хресна, похресниця, покресниця, креснувка, фіна, фіїна, філіна і т.ін.

Таким чином, національна специфіка родинної терміносистеми побудована на принципах внутрішньомовних факторів і потребує пильного подальшого вивчення з урахуванням етнічної специфіки терміносистеми інших національностей, що проживають на території нашої країни. Актуальність дослідження родинної лексики говірок Кіровоградщини та інших регіонів України зумовлена необхідністю системно проаналізувати їх у загальноукраїнському та загальнослов'янському контекстах.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Близнюк О. В. Сопоставительный семантический анализ терминов родства в различных лингвокультурах [Електронний ресурс] / О. В. Близнюк. – Режим доступу : <http://www.disscat.com/content/>.
2. Бурячок А.А. Назви спорідненості і своцтва в українській мові / А.А. Бурячок. – К. : Вид-во АН УРСР, 1961. – 150 с.
3. Гримич М. З історії української системи спорідненості [Електронний ресурс] / М. Гримич // Етнічна історія народів Європи. – 2000. – Вип. 4. – С. 59–64. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eine_2000_4_13.pdf.
4. Добрусинець Д. Етнолінгвістичний аспект назв спорідненості [Електронний ресурс] : стаття / Д. Добрусинець // Теорія і практика викладання української мови як іноземної – Львів, 2007. – Вип. 2.: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc.../index.htm.
5. Дроботенко В.Ю. Лексика сімейних обрядів у говірках Донеччини [Текст] : дис... канд. філол. наук : 10.02.01 / Дроботенко Валентина Юріївна ; Донецький національний ун-т. – Донецьк, 2001. – 460 арк.
6. Козырев И. С. Из истории развития терминологии родства в русском и белорусском языках / И. С. Козырев // Русская историческая лексикология. – М. : Наука, 1968. – С. 3–19.
7. Колесник Л. Назви спорідненості й своцтва у буковинських говірках / Л. Колесник // Культура слова. – 2010. – Вип. 72. – С. 141 – 146.
8. Лавровский П.А. Коренное значение в названиях родства у славян / Петр Алексеевич Лавровский / Послесл. В.К. Журавлева и И.В. Журавлев. – М. : Едиториал УРСС, 2005. – 144 с. (Лингвистическое наследие XIX века.)
9. Маерчик М.С. Українські обряди родинного циклу крізь призму моделі переходу [Текст] : автореф. дис... канд. іст. наук : 07.00.05 / Маерчик Марія Степанівна; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського. – К., 2002. – 20 с.
10. Микитенко Н. Ю. Сопоставительный анализ русских и чешских терминов родства (в диахронии и синхронии) / Н. Ю. Микитенко. – Режим доступа : <http://www.dslib.net/sravnit-jazykoved/>.
11. Моисеев А. И. Термины родства в современном русском языке / А.И. Моисеев // Филологические науки. – 1963 – № 3 – С. 120–132.
12. Ніколаєва Л. Б. Типологія термінів спорідненості [Електронний ресурс] / Л.Б. Ніколаєва. – Режим доступу : <http://www.disslib.org/>.
13. Семенов О. Етнолінгвістичний підхід у вивченні назв спорідненості і своцтва / О. Семенов // Українська мова і література в школі. – 2005. – №5. – С. 60–63.
14. Трубачев О. Н. История славянских терминов родства и некоторых древнейших терминов общественного строя / О. Н. Трубачев. – М. : URSS, 2009. – 240 с.
15. Ходикіна І. Родинна лексика у говірках Північного Приазов'я / І.І. Ходикіна // Українознавчий альманах. Випуск 9. – Київ, Мелітополь, 2012. – С. 185–188.
16. Хомчак Л. Надсянсько-західнополіські лексичні паралелі на прикладі родинно-обрядової лексики / Л. Хомчак // Волинь-Житомирщина. Історико-філологічний збірник з регіональних проблем. – 2008. – № 18. – С. 65–74.
17. Чмелик Р.П. Мала українська сім'я другої половини XIX – початку XX ст. (структура і функції) [Текст] / Р.П. Чмелик ; ред. М. Горбаль. – Л. : Інститут народознавства НАН України, 1999. – 142 с.
18. Яковлева В.Б. Фразеологізми з назвами спорідненості та своцтва в контексті етнокультурних концептів // Матеріали III науково-практичної конференції молодих учених «Методологія сучасних наукових досліджень» : У 2-х ч. – Ч.1. – Харків : ХНГУ, 2006. – С. 79.
19. Ivanová-Šalingová M. Opríbuzenských názvoch v slovenčine a češtině / M. Ivanová-Šalingová // Slovenská reč, Ročník 42. – 1977. – Č. 6. – S. 356–365.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Тетяна Громко – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: діалектна лексика Кіровоградщини, методика збирання діалектизмів, викладання української діалектології.